

Skrivelse till Studentexamensnämnden gällande abiturienter med syn- och hörselskada

Undertecknade instanser önskar fästa studentexamensnämndens uppmärksamhet på olägenheter och orättvisor gällande syn- och hörselskadade abiturienter.

Problemen har också tagits upp i diskussioner med Utbildningsstyrelsen (Renata Svedlin, Pirjo Koivula) samt med Georg Henrik Wrede, programdirektör för politikprogrammet för barns, ungas och familjers välfärd.

Avsnittet om synskada baserar sig bl.a. på erfarenheter av handledning vid Svenska skolan för synskadade, på feedback från elever och gymnasiepersonal samt på samtal med Celia (biblioteket för synskadade) och personal vid Jyväskylä näkövammaisten koulu.

Avsnittet om hörselskada baserar sig på hörselpedagog Eivor Larpes mångåriga erfarenhet bland elever i hela Svenskfinland samt på diskussioner med bl.a. gymnasieelever med hörselskada, språklärare vid Mikael-koulu i St Michel, personal vid Albertinkoulu i Helsingfors, habiliteringshandledare, personal vid Svenska hörselförbundet och vid Kuulonhuoltoliitto / Satakieli samt med Tapani Jauhiainen, medicinsk audiolog

Avsnittet om teckenspråkiga, döva elever baserar sig på teckenspråkläraren och tolken Brita Edlunds erfarenheter. Brita Edlund fungerade som tolk åt en döv abiturient i gymnasiet Lärkan under åren 1999-2002.

För de synskadades del vill vi framhålla följande:

Synskadade elever har inte samma tillgång till gamla provuppgifter som andra elever eftersom alla uppgifter inte finns i punktskrift. Endast de år då en synskadad abiturient avlägger studentexamen överförs uppgifterna till punktskrift.

Dessutom är processen med själva överföringen arbetsdryg och ger utrymme för fel. Överföringen görs centralt av Celia och kan därefter beställas av skolor med synskadade elever. Eftersom Celia erhåller uppgifterna av studentexamensnämnden i pappersform måste de skannas innan man kan överföra dem i punktskrift eller använda dem i förstoringsprogram för elever med nedsatt syn. Alternativet är att den enskilda skolan själv har en person som från papperstext kan skriva om gamla provuppgifter i punktskrift; också det ett kostsamt och tidsödande alternativ som sällan är genomförbart i praktiken. Resultatet blir att den synskadade abiturienten vid förberedelse för studentexamen försätts i en sämre position än sina studiekamrater.

Olägenheten kunde lätt avhjälpas genom följande arrangemang:

- **samtliga prov** tillställs Celia, också de år då ingen synskadad avlägger studentexamen
- proven skickas till Celia i **elektronisk form**, inte på papper. Därmed underlättas överföringen till punktskrift avsevärt och det möjliggör också att texterna kan användas i förstoringsprogram för elever med nedsatt syn (t.ex. Lunar Plus)

För elever med hörselskada borde följande faktorer beaktas:

Examinander med nedsatt hörsel upplever brister i sina möjligheter till delaktighet och likvärdighet när det gäller hörförståelseproven i studentexamen.

Följande praktiska arrangemang kunde underlätta situationen och minska andelen elever som befrias från hörförståelseprovet:

- elev ska ha rätt till specialarrangemang **även vid lindrig hörselskada**
- större vikt borde läggas vid den **akustiska miljön** som kan variera avsevärt mellan olika gymnasier. En hörselskadad examinand ska vid behov kunna använda ett enskilt utrymme
- hörförståelseproven bör inte omfatta **talsituationer** där flera personer talar på varandra eller i en ekande och bullrig omgivning
- en **audiovisuell presentation** av hörförståelsedelen. Man hör det man ser!
- ändamålsenligare **pausering** också inne i texten, inte enbart i slutet av uppläsningen gör det lättare att följa med
- i det fall att eleven befriats från hörförståelseprovet bör **anteckningen i examensbetyget** preciseras så att orsaken till befrielse (hörselskada) klart framgår

För teckenspråkiga elever framhåller vi följande:

- examinanden ska i alla sammanhang ha tillgång till **teckenspråkstolk**.
- examinander som har svårigheter att uttrycka sig skriftligt ska ha möjlighet att avge **tentamenssvaren på teckenspråk**. Tentamenssvaren, som videofilmas tolkas därefter av en oberoende tolk.

Avslutningsvis hoppas vi att Studentexamensnämnden rent allmänt utreder de behov som studerande med särskilda svårigheter har i examenssituationen

Vi kommer att kontakta Studentexamensnämnden per telefon i förhoppningen att vi kan träffas för att muntligt diskutera förslagen i denna skrivelse och möjligheterna att beakta dem.

Helsingfors den 7 april 2008

Svenska skolan för synskadade

SPERES - Finlandssvenskt specialpedagogiskt resurscentrum

Henrica Bargum
ordförande

Maj-Len Heikel
rektor

Annina Jansson
koordinator

Eivor Larpes
hörselpedagog

Skrivelsen stöds även av följande organisationer:

Döva och hörselskadade barns stödförening r.f.
Finlands Svenska Autism- och Aspergerförening r.f.
Svenska Hörsselförbundet r.f.
Svenskfinlands specialpedagogiska förening r.f.